

Opgave Waterveiligheid

Portefeuillehouder(s):	Frank Jorna
Organisatie:	Opgave Waterveiligheid

Waar zijn we van

We beschermen Fryslân en een deel van het Groninger Westerkwartier tegen hoogwater. Dit doen we door ervoor te zorgen dat onze primaire waterkeringen (zee- en IJsselmeerdijken) ons beschermen tegen overstromingen. We houden rekening met overstromingsrisico's en klimaatverandering. Dit is onderdeel van onze wettelijke zorgplicht.

Daarnaast zorgen we dat de keringen langs onze boezemsystemen en beken in goede staat zijn. Zo zijn keringen bestand tegen tijdelijk hogere waterstanden en droogte. We beschermen hierdoor het landelijk gebied, de steden en dorpen tegen wateroverlast en zorgen ervoor dat het water in onder andere de Friese boezem op peil blijft.

We beheren en onderhouden circa 200 kilometer aan zeedijken op het vasteland langs IJsselmeer en Waddenzee, en op Ameland, Terschelling en Schiermonnikoog. En we beheren meer dan 3.200 kilometer aan regionale waterkeringen langs de Friese boezem en ruim 700 km overige of lokale waterkeringen.

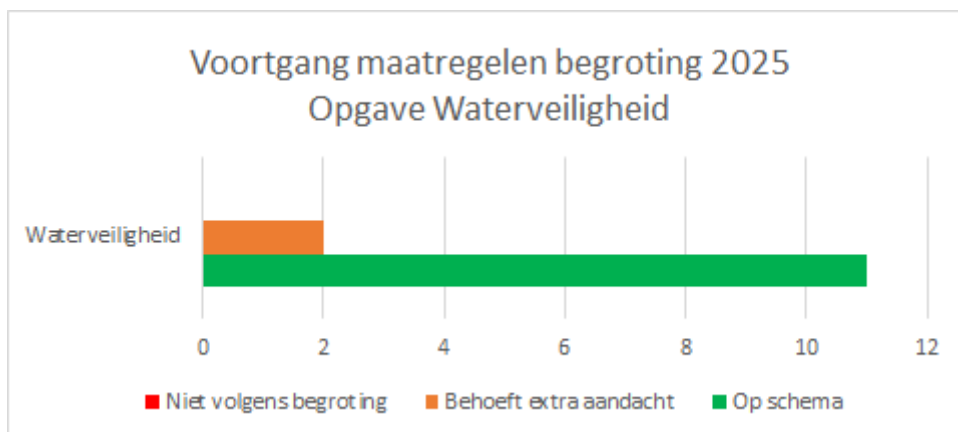
In een cyclus toetsen we of onze waterkeringen nog sterk en hoog zijn. Daar waar onze waterkeringen niet voldoen aan de veiligheidseisen, programmeren we deze voor versterking. We kijken hierbij niet alleen naar de zeedijk of polderdijk, maar ook naar het landschap, de flora en fauna, en belangen van onder meer landbouw en leefbaarheid. Daar waar onze dijken onderdeel uitmaken van de publieke ruimte denken we mee met maatschappelijke initiatieven.

Trends en ontwikkelingen

In de voorjaarsnota van het Rijk is een extra bijdrage van één miljard opgenomen voor de financiering van de herijking van het HWBP. Hiermee volgt het Rijk de waterschappen die elk ook extra bijdragen hebben opgenomen in de begroting. De extra bijdragen zijn nodig om de toegenomen kosten van dijkversterkingen te financieren.

Voortgang

In onderstaande tabel is de voortgang van *de maatregelen* aangegeven. Daar waar de voortgang niet op schema ligt (rood of oranje) wordt deze hieronder toegelicht.

We passen goed op onze dijken en keringen. Zo zijn de inspecties van na het stormseizoen uitgevoerd en het onderhoud verloopt volgens planning. De versterking van de Waddenzeedijk is een grote en complexe klus. De programmatische aanpak helpt hier bij. Het geeft structuur en maakt het geheel behapbaar en meer beheersbaar. Elk van de projecten kent daarentegen haar eigen dynamiek. Hierover bent u reeds geïnformeerd op 22 april 2025 middels het principebesluit grondverwerving HWBP.

Wat willen we bereiken?

Versterken van onze zeedijken en boezemkeringen

In 2050 moeten alle primaire keringen in heel Nederland voldoen aan de nieuwe veiligheidsnormen. Om dit te bereiken werken alle waterschappen en Rijkswaterstaat samen in het landelijke 'Hoogwaterbeschermingsprogramma' (HWBP). In heel Nederland hebben we circa 3.500 kilometer aan dijken en circa 500 sluizen en gemalen. In ons beheergebied hebben we ongeveer 183 kilometer aan primaire keringen. De totale landelijke opgaven bedraagt circa 2.000 km. Onze opgave volgens de programmering 2026 - 2037 is nu ongeveer 63 kilometer.

Met het herstelprogramma regionale waterkeringen zorgen we dat deze voldoen aan de door de provincie gestelde norm. We hebben met de provincies Groningen en Fryslân afgesproken om tot 2027 in totaal 1.300 kilometer aan regionale keringen te verbeteren. Het huidige herstelprogramma is gebaseerd op de in 2014 en 2016 uitgevoerde tweede beoordeling van hoogte en stabiliteit. Op verschillende locaties zijn verbeteringen nodig. In totaal gaat het nog om circa 124 kilometer tot en met 2027. Bij de uitvoering van deze projecten bieden we waar mogelijk ruimte voor andere maatschappelijke voorzieningen (zoals natuur en recreatie).

Wat gaan we daar voor doen?

Planuitwerking Groen (Zwarte Haan - Wierum)

Voortgang maatregel

Voor de dijkversterking Koehool – Lauwersmeer is in samenwerking met de 1DYK-partners gewerkt aan een integraal inrichtingsplan. Doel was een gebiedsplan te ontwikkelen dat meerwaarde biedt én de kans op realisatie van de groene dijk vergroot. Dit proces is in april 2025 beëindigd, doordat consensus tussen de partijen uitbleef.

De noodzaak tot dijkversterking blijft onverminderd groot. Daarom is een vervolgstrategie opgesteld met bijgestelde ambities voor een integrale aanpak. Het Algemeen Bestuur is in mei geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen en de te hanteren strategie. Belangrijkste onderdelen zijn: de vervolgstrategie en uitgangspunten voor het vervolg van de planuitwerking van de groene dijk, het realiseren van waterveiligheid en het zorgvuldig omgaan met beschermde natuurwaarden en landbouwbelangen.

Gezien de bestuurlijke aandacht en zorg wordt dit project voor nu op oranje gezet. Het streven is om het project binnen de afgesproken budgetten en tijdlijnen te realiseren. Het effect op budget en tijd voor het project als gevolg van het beëindigen van het integraal inrichtingsplan wordt de komende periode in beeld gebracht. Met name natuurmaatregelen die nodig zijn om de groene dijk vergunbaar te krijgen, vormt het grootste risico op het behalen van mijlpalen.

Voorkeursoplossing dijk- en duinversterking Schiermonnikoog

Voortgang maatregel

In april heeft u kennis genomen van de uitkomsten van de verkenning voor Schiermonnikoog. Een aantal onzekerheden worden nog onderzocht voordat u in oktober een voorstel voorgelegd krijgt. Zo staat de planning van het project door capaciteitsissues onder druk en is de minister voornemens een normverlaging door te voeren die de nut en noodzaak van dijk- en duinversterking in een ander daglicht stelt.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de baten en de lasten voor de opgave Waterveiligheid opgenomen. Deze zijn per beleidsproduct weergegeven, waarbij de indeling naar beleidsproduct gelijk is aan de landelijke standaard indeling voor waterschappen.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2025	Geautoriseerde wijzigingen begroting	Actuele begroting 2025	Budget neutrale wijzigingen 2025	Voorgestelde budgetwijzigingen 1e VR 2025	Nieuwe actuele begroting 2025
Baten						
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-0	-0	-0	1		1
Aanleg en onderhoud waterkeringen	376	-0	376	34	89	499
Beheersinstrumenten waterkeringen	1.706	-0	1.706	-0		1.706
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	0	-0	0	-0		0
Eigen plannen	-0	-0	-0	1		1
Kostenplaatsen	-0	-0	-0	-0		-0
Totaal Baten	2.083	-0	2.083	37	89	2.208
Lasten						
Aanleg en onderhoud vaarwegen en havens	-1.466	-0	-1.466	27	-0	-1.440
Aanleg en onderhoud waterkeringen	-30.671	-0	-30.671	14	515	-30.142
Beheersinstrumenten waterkeringen	-2.956	-0	-2.956	-50	-639	-3.645
Dijkbewaking en calamiteitenbestrijding	-16	-0	-16	-0		-16
Eigen plannen	-400	-0	-400	2	-0	-399
Kostenplaatsen	-0	-0	-0	214		214
Totaal Lasten	-35.509	-0	-35.509	206	-125	-35.428
Reserves						
Renovatie sluizen Lauwersoog	274	-0	274	-0	-0	274
Overdracht/ onderhoud Noorderpier	47	-0	47	-0	-0	47
Bestemmingsreserve veiligheidstoetsing keringen	-0	-0	-0	-0	89	89
Totaal mutaties reserves	321	-0	321		89	410
Saldo netto lasten	-33.105	-0	-33.105	243	53	-32.810

Toelichting op Wat mag het kosten?

De prognose van de verwachte exploitatiekosten voor de opgave waterveiligheid liggen € 296.000 lager. De belangrijkste afwijkingen worden hieronder toegelicht.

Aanleg en onderhoud waterkeringen:

Als gevolg van vertraging in de investeringen vallen de afschrijvingslasten in 2025 circa € 515.000 lager uit.

Beheersinstrumenten waterkeringen:

De begroting wordt verhoogd met de verwachte extra kosten ad € 550.000 voor de nieuwe gedragscode soortenbescherming, zoals het algemeen bestuur in de vergadering van 27 mei jl. heeft vastgesteld.

Daarnaast is voor de veiligheidstoetsing keringen het budget met € 89.000 verhoogd, welke gedekt kan worden uit de bestemmingsreserve, zie hieronder.

Budget neutrale wijzigingen:

Binnen diverse beleidsproducten zijn om administratieve redenen budgetten onderling verschoven. Deze zijn per saldo nihil. Binnen de opgave van Waterveiligheid zorgt dat voor een mutatie van € 243.000 welke binnen andere opgaven terugkomen.

Mutaties reserves:

In 2025 wordt er € 89.000 onttrokken uit de bestemmingsreserve voor veiligheidstoetsing keringen.

Lopende investeringen 2025

In onderstaande tabel is de eindwerk-inschatting per project weergegeven. De eindwerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afomingen en aanvullend krediet.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindwerkinschatting (EWI)		Verschil		
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)	
Primaire keringen	56.908	14.454	57.229	14.554	-/- 321	-/- 100	A
Regionale keringen	38.415	35.122	38.247	34.954	168	168	

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindwerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (A-C)	Netto (B-D)
A. HWBP Solidariteitsbijdrage	5.600	5.600	5.700	5.700	-/- 100	-/- 100
A. HWBP KCW Innovatie	1.400	0	2.030	0	-/- 630	0

Toelichting op onder- of overschrijdingen

A. Primaire Keringen

HWBP Solidariteitsbijdrage (overschrijding van € 100.000)

De solidariteitsbijdrage 2025 is op basis van de recent ontvangen raming € 5,7 miljoen. Dit ligt circa € 100.000 boven het verstrekte krediet. Dit wordt veroorzaakt door een hogere inflatiecorrectie dan waar bij de begroting rekening mee is gehouden.

HWBP KCW innovatie (bruto uitbreiding van € 630.000, netto € 0)

Het klimaat circulair waterbouwasfalt (KCW)-project richt zich op het ontwikkelen van technische eisen en validatiemethoden voor warm-mix asfalt (WMA) met een hoog percentage hergebruikt asfaltgranulaat. Het doel is om de toepassing van duurzamer asfalt binnen dijkversterkingsprojecten mogelijk te maken, met name voor het HWBP-project Koehool-Lauwersmeerdijk. De scope wordt uitgebreid om onverwachte resultaten zoals het brosse breukgedrag beter te begrijpen, aanvullende risico's bij de toepassing van freesasfalt te beperken, bredere kennisdeling binnen de sector te realiseren en zelf regie te houden op de oplevering van de ontwerp-, beoordelings- en onderhoudsrichtlijn (OBOR) voor tijdige toepassing in het KLM-project'. De scope uitbreiding is 100% subsidiabel.

Regionale Keringen

Bij diverse kredieten op verschillende projecten van regionale keringen zijn kleine positieve afwijkingen die zorgen voor een bijstelling van per saldo € 168.000.

Verstrekingen 2025

Omschrijving (toelichting)

Toelichting op verstrekingen 2025

Verstrekingen zijn besluiten van het dagelijks bestuur, waarbij zij de organisatie mandateert tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen ten aanzien van investeringskredieten.

De te verwachten verstrekingen over heel 2025 liggen iets hoger dan het niveau van de begroting. Dit wordt veroorzaakt doordat de solidariteitsbijdrage hoger is dan geraamd bij de vaststelling van de begroting.

Excel-tabel

Verstrekingen investeringskredieten 2025

(bedragen x € 1.000)

	Verzamelbesluit	Oorspronkelijke begroting 2025		Prognose 2025		Verschil	
		Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
HWBP Solidariteitsbijdrage	A	5.600	5.600	5.700	5.700	100	100
HWBP Dijk en Duin Schiermonnikoog	B	5.000	500	5.000	500	0	0
HWBP Zurich-Koehool, traject Harlingen	B	3.000	300	3.000	300	0	0
Programma verbeterwerken regionale ker.	A	8.299	8.299	8.299	8.299	0	0
Extra krediet regionale keringen n.a.v. VP2	A	950	950	950	950	0	0
Totaal		22.849	15.649	22.949	15.749	100	100

A = vrijgegeven via verzamelbesluit bij begroting 2025

B = separaat voorstel richting dagelijks en algemeen bestuur

